

Tudod - mondta egyik alkalommal, amikor a Bokor került szóba -, az egész úgy indult, hogy „Keressétek Isten Országát!”, aztán miután Gyurka megírta a KIO-t, átment a keresés „Építsük fel Isten Országát!”-ba, majd mostanában már megelégszünk a „Jónak kell lenni!” paranccsal. Először elveszett a keresés, hiszen már megtaláltuk, majd az építsük is, hiszen nem épült, sőt. Végül maradt az, ami már Jézus előtt is ott volt: Jónak kell lenni! vagyis az arany szabály. Rajneeshnek van egy előadása Atisha-ról, az indiai szentéről, aki Tibetbe átvitte a buddhizmust. Ő is erről beszélt, de nemcsak a világban keresésről, a világban építésről, és a világ jóvátételéről, hanem ezekről, mint a benned lévő valóságok megkereséséről, a bensőségesülésről, amiket ha megismersz és begyakorolsz, ott lesz Isten országa, épül Isten országa és jó leszel, mert a hivatásodban vagy, ember lettél: üres, egy-ügyű lett az elméd, befogadóan együtt érző és cselekvő szeretetet gyakorló.

Akkor még hitetlenkedve hallgattam, hiszen nem ezt tanultam és még előttem állt a közösségi lét megtapasztalása is, ami mindezek egyik feltétele. Be kell vallanom, hogy nem emlékszem pontosan a szavaira, de néhány mondata a mai napig megmaradt. Körülbelül így tudom ma megfogalmazni: az első a keresés, a belső csend megkeresése és megerősítése. Az együttérzés megjön majd, ha végre belefogsz a közösséghez csatlakozásba, és a közösségi munkába, majd ha már az is formálissá vált, akkor meg fogod tapasztalni a csöndben azt, aki nem a pap, nem is a közösség, hanem aki benned lakik és rád vár, hogy megerősödve képes legyen a világban cselekedni, országát építeni. Legyél hálás azok felé, akiknek nagyon sokat köszönhetsz, akiktől sokat tanultál, akik felfedezőként előtted jártak. Inkább kevesebben legyünk, de szeressük egymást. Fontos lenne észrevenni, hogy Isten bennem-valóságának megtapasztalása és saját személyiségem birtokba vétele ugyanazon a ponton történik. Ezért igazán nagyra lenni nem lehet másként, csak ha megtanuljuk, vagyis rendszeres gyakorlással szinte technikai készséggé alakítjuk a saját lelkünkbe leereszkedést és önmagunk tisztán látását. Így könnyen eljuthatunk lényünk azon „pontjára”, ahonnan önmagunkat „áttekintjük-átfogjuk-összeszedjük” és Istennel is partneri kapcsolatba lépünk.

Aztán voltak egésze furcsa témák is. Emlékszem sokat mesélt róla, hogy ki mindenkinek tud és tudott segíteni a jóslás tudományával, a Tarot kártyák és más eszközök segítségével, amik mind csak külső eszközei a belső csendnek és érzékenységnek. Némileg ez is közös téma volt, mert bár senkinek sem segítettem ezzel, de egy kritikus élethelyzetben egyszer a Ji-Kinghez fordultam

segítségül. Viszonzásul meséltem neki a talpmasszázs és a gyógynövények tudományáról, ami akkor nagyon friss volt bennem, ha gyakorlatom akkor még vajmi kevés is volt.

Arra is nagyon jól emlékszem, hogy minden alkalommal könyvhegyek voltak az ágyán, az asztalon, mindenütt, melyek nagy része a legújabb kiadású „ezoterikus” marketing termékei voltak a gyógyítástól, a jósláson át egészen a kristálykoponyáig, de sok filozófiai, pszichológiai, biológiai és szociológiai témájú is. Egyszer kezembe nyomott egy könyvet, amibe belelapozva tartalma nagyon tömörnek és nehéznek tűnt. Elutasítottam, mondván, talán majd később. Nem lett rá alkalmam. Pár évre rá, komoly, szándékos kutatómunka után találtam rá a hagyatékában újra a könyvre, mivel akkor már kerestem, de a kiadónál elfogyott. P.D.Ouspensky: Egy ismeretlen tanítás töredékei volt a címe. A G.I.Gurdjieff által Európába hozott tanításról szólt.

Ugyanakkor meg kell említenem, hogy közösségi munkássága csak évtizedekkel később bontakozott ki előttem teljes pompájában, amikor találkoztam néhány tanítványával és Bóta Tibor valamint a KOINONIA szerkesztőse jóvoltából betekintést nyerhettem a számomra érthetetlenül mellőzött írásos örökségébe. Ismét lenyűgözött széles látóköre és közösségi munkásságának magas tudatossági foka.

Kedves Barna. Köszönöm neked azt a néhány, de igen mélyen belém hatoló találkozást, ami elindított az önmegismerés és világmegismerés két, eleinte párhuzamosan futó, majd egyesülő ösvényén úgy, hogy egyben elindított a közösségi létezés göröngyösen is építő útján.

BARCZA BARNA

A SZENVEDÉSNEK VAN ÉRTELME?

„A” lelkigyakorlatos előadás

Ha egyáltalán beszélni akarunk a szenvedésről, és el akarunk igazodni abban a kérdésben, hogy melyiknek mi az értelme, akkor előbb leltárt kell készítenünk. Egyáltalán miféle szenvedések vannak? Jó lenne mindegyiket belegyömöszölnünk a felállított kategóriákba.

1. Szendvedések, amelyek anyagbaágyazottságunk következményei

Most inkább csak sorolgatni kezdjük, gyűjtögetni, mint afféle leltározásnál.

Gondoljunk itt az időjárás okozta szenvedésekre, a természeti katasztrófákra, egyáltalában

védtelességünkre, kiszolgáltatottságunkra a természeti erővel szemben, amelyeket több-kevesebb sikerrel megzabolázunk.

Ide tartoznak testbe zártságunk és időbe zártságunk megélése. Persze, sokan nem is tartják ezt szenvedésnek, mások meg nagyon is szenvedik. Szeretnének repülni, egyszerre több helyen lenni, nem félni az idő múlásától, múltat és jövőt átélni stb.

Mivel az anyag elhasználódik, elromlik, felbomlik, ebből következnek: betegség, öregség, halál stb.

Aztán itt vannak a legpozitívabb szenvedések: az ember fejlődéséhez, kapaszkodásához szükséges erőbefektetések. Természetesen ezt egyesek örömmel élik át, mások szenvedik is. Ne felejtjük: embernek nem születünk, emberré válnunk kell! Embernek lenni nem sors, hanem feladat. Nietzsche azt mondja, hogy az embernek állandóan felül kell múlnia önmagát. Gondoljuk meg, hogy sportban is, ha az ember kimagasló eredményeket akar elérni, állandóan edzésben kell lennie. De ugyanilyen erőfeszítések kellenek a szellemi, kibontakozáshoz. Gondolj a koncentrációra, a gondolkodásbeli nyomon-maradásra, egyáltalán a tanulás nehézségeire...

E csoportot összefoglalva első közelítésben ezt mondhatjuk: ezen szenvedések egy részére szükségünk van a jó célok elérése érdekében. Más részüket igyekszünk elkerülni, vagyis legyőzendők és részben le is győzhetők. Amiket nem tudunk elkerülni, azokat tudomásul vesszük, mint frusztrációkat, vagy pedig szubjektív módon igyekszünk hasznosítani őket (lásd a 4. pontot!).

2. A közvetlenül vagy közvetve magunknak okozott szenvedések

Noha már előbb említettük a fejlődés erőbefektetéseit, most itt más szempontból tekintjük. Hogy célirányítottak és használhatóak lehessünk, ehhez szükségünk van állandó *aszkézisra*, önmegtagadásra. Hogy eme aszkézisnek ne csak a fárasztó oldalát vegyük észre, hallgassuk meg a Nobel-díjas Nikosz Kazantzakiszt, milyen lelkesítően ír erről:

„Világéletemben úgy éreztem, ez az egyetlen kötelességem: összebékíteni az összebékíthetlent, kibányászni magamból az ősi sötétséget és amennyire tőlem telik, világossággá változtatni. Nem ez az Isten munkamódszere is? Nem ezt kell-e tennünk nekünk is, ha az ő nyomdokaiban akarunk járni? Ellobbanó kurta villám az életünk. Sietnünk kell. – Az egész világegyetem anélkül, hogy sejtene, ezt a módszert követi: minden élőlény egy-egy műhely, amelyben a benne rejtőző Isten megmunkálja, átlényegíti a sarat. Ezért virágozik és terem a fa, ezért szaporodnak az állatok, ezért tudta a majom túllépni önkorlátait, és fölegyenesedve a hátsó lábaira állni. Ma pedig, első ízben a világ teremtése óta, az ember arra is képessé vált, hogy belépjen Isten műhelyébe, és vele együtt dolgozzék, és minél több hús lényegül át szeretetté, szabadsággá, vitézséggé, annál inkább Isten fiává válik

az ember. Teljesíthetetlen nehéz feladat. Egész életemben küzdöttem, küzdök ma is, de szívemben is van még sötét üledék, mindig újra kell kezdeni a harcot... – Milyen félelmetes út vezet felfelé a majomtól az emberig, az embertől az Istenig!” (*Jelentés Grecónak*, Bp., 1970, p. 22–3.)

Természetesen a célirányos feszülés ellentéte még több szenvedést okoz. A hebehurgya, rendszertelen életvitel. Ami által kiszámíthatatlanok leszünk saját magunk és mások számára. A kapkodás, a következetlenség.

Ugyancsak magunknak okozunk szenvedéseket a rombolást okozó szenvedélyekkel: dohányzás, alkohol, narkó... Itt a mértéken túli használat rombolja szervezetünket, testi-lelki erőnlétünket.

Főleg fiataloknál jelentős tényező a különböző vakmerőségekből származó károsodások.

Talán az előbbieket és még az utóbbiakat is összefoglalhatjuk ezen mondat segítségével: A bűnös életmódból származó megbetegedések. Az előbbieken kívül ide tartozik a hajszolt életvitel, a szexuális kicsapongások, az önző, másokkal nem törődő élet, pihenés-, ritmus- és harmóniamentesség. Ezek azok, akik szabadságukat önmaguk ellen fordították. Ráadásul még lázadnak is Isten vagy mások ellen. Saját butaságukat vagy gyengeségüket igyekeznek mások nyakába varrni. Sorolhatom tovább: mohóság, birtoklási vágy szabadon engedése, előrelátás hiánya. Nincs távlati terv. Önkibontakoztatás elmulasztása.

Itt álljunk meg egy pillanatra! Az ember önkibontakoztatása tehát feladat, annak elmulasztása pedig bűn. De olyan bűn, amely magával hozza a betegséget is. Hallgassuk csak meg a svájci orvost, hogyan ír eme összefüggésekről:

„Itt válik világossá egy lényeges és fontos különbség az állat és az ember között. Az állat nem felelős cselekvéséért. Az ember azonban szabadságot kapott, azaz megszabadult ettől a cselekvésényszertől. A embernek tehát az élet, mint valódi feladat adatott meg. Ha ez így van, akkor az a lehetőség is fennáll, hogy saját magát és életét elhibázza. Elhibázni pedig akkor fogja magát, ha nem él igazán. Igazi életen itt azt értem, hogy mindannak teljességét, ami képességekben és lehetőségekben benne rejlik, a lehető legtökéletesebben kibontakoztatja. A „lehető legtökéletesebben” szó figyelmet érdemel. Mert alig van olyan ember, aki mindannak teljességét, amit képességekben magában hordoz, kibontakoztatná. Mindenkinél választania kell valamilyen vonatkozásban. De a valóságos és igazi élet dinamikus folyamat, és halálunkig mindig újra és újra lehetőségeink megvalósítását követeli meg tőlünk. Ez a jellegzetes emberi állapot valami, ami az embert döntő módon megkülönbözteti az állattól.

Így képességeink kibontakoztatása az ember számára természet-törvény, amelynek követésére hivatott. Ha nem fejtjük ki képességeinket, ez a *megbetegedés* mindannyiunkban szunnyadó

lehetőségét szabadítja fel. Ha a halál éppen olyan fontos, mint a születés, akkor tulajdonképpen magától értetődő, hogy a természetben azok az összefüggések is adva vannak, amelyek a halálról gondoskodnak. A betegség lehetősége mindannyiunkban ott szunnyad. Abban, hogy milyen betegségbe esünk, valószínűleg egész sor egyéb tényező is szerepet játszik: öröklött tényezők, mindenkori környezetünkől, életmódunkból és más külső körülményekből fakadó tényezők.

A betegség a természet módszere, amellyel a halálról gondoskodik. Az ember mindig betegségben hal meg. Az a gyakran alkalmazott hasonlat, hogy az ember élete gyertya módjára huny ki, a kórboncnokok tapasztalatai szerint legalábbis rendkívül ritkán valósul meg a gyakorlatban. Valamilyen betegségnek mindig része van a halálban. Így a C csoportba tartozó összes betegségnek, amelyről most beszélünk, alapjában véve egységes végső okuk van, nevezetesen *a kibontakoztatás akadályoztatása*.” (Arthur Jores: *A természettudományos szemlélet határai az orvostudományban*, Orientierung, Zürich, 1967. VI. 30.)

Összefoglalva e pontot, azt mondhatjuk, ezek a szenvedések részben kihagyhatatlanul szükségesek. Más részük bűnös, tehát elkerülendők! Részben pedig kijavítandók.

3. A mások által okozott szenvedések

3.1. A jó emberektől

Először talán furcsán hangzik, hogy a jó emberek is okoznak nekünk szenvedéseket. De még mennyit! Mivel jó emberek, ezért természetesen nem is saját rossz szándékukból. Hát akkor hogyan? Pl. félreértenek bennünket. Esetleg nem ismernek eléggé, vagy rosszul ismernek. Aztán nem tudják kiszámítani, hogy éppen mi a jó nekünk. Ebből származhat egy alkalmatlan látogatás, egy fölösleges ajándék stb.

Ott vannak a hibájukon kívül bajbajutottak, akik mégis sok gondot okozhatnak nekünk: betegek, szegények, kórházba jutottak, anyagilag tönkrementek, avagy átmenetileg anyagi nehézségekkel küszködők...

Jó emberek is elhibázhatják életüket. Rosszul dönthetnek. Tanácsra, segítségre szorulnak. Melléjük kell, hogy álljunk, mert egyedül nem tudnak kievickélni a bajból...

3.2. A rossz emberektől

Hányszor lázadozunk meggondolatlanul a jó Isten ellen, hogy bizonyos kellemetlenségek érnek, pedig csak az Istenhez nem igazodó, önző emberek teszik nehezé életünket.

Mennyi elviselni valónk lehet nevetlenségük, gátlástalanságuk következtében! Avagy éppen káros szenvedélyeikkel mennyi borsot törnek az orrunk alá.

Az egészen gonoszok önzésükkel félre löknek, betartanak, gáncsolnak. Uralkodni akarnak felettünk.

Az ő céljait szolgáló rabszolgáknak tekintenek. Nem veszik figyelembe saját céljainkat, kibontakozásunkat. Ki akarnak használni, kizsákmányolni: anyagilag is, időgazdálkodásunkban is.

Felrúgják az emberi együttélés szabályait.

Lenéznek, megvetnek valami miatt.

Gáncsolják jó és közös elhatározásainkat.

Bandákba, klikkbe verődve nehezítik a jók életét.

Az ilyen fajta szenvedésekkel szemben három elvi magatartás lehetséges: vagy figyelmeztetem őket, tehát szembesítem helytelen magatartásukkal, vagy kikerülöm őket, ha lehetséges, vagy elviselem az okozott szenvedést.

3.3. Miért is bántanak?

Nemcsak azt kell megnéznünk, hogy honnan is érkeznek a bántások, hanem azt is, hogy egyáltalán miért is bántanak? Itt három eset lehetséges:

3.3.1. Az ő gonoszságuk miatt

Erre már megadtuk a választ: figyelmeztetem – kikerülöm – elviselem.

3.3.2. Saját hibáim miatt

Ez esetben nekem kell megváltoznom.

3.3.3. Meggyőződéseim miatt

Ez a legkiemeltebb szempont. Hiszen itt Jézushoz tartozásom miatt bántanak. Ez a keresztény ember feladata és sorsa. Hűnek lenni meggyőződésünkhöz, és elviselni az érte kapott hántásokat.

Sorrendben ez így történik. Ha meggyőződéseim, Jézushoz tartozásom miatt bántanak, akkor előbb számot adok meggyőződésemről, hitemről. Hiszen esetleg nem is ismeri. Nem is érti meg, hogy miért teszem azt, amit teszek, amibe ő beleköt. Ha számot adtam, akkor két eset lehetséges: vagy megérti, s akkor abba hagyja a bántást, vagy nem érti meg, és akkor folytatja. Ez utóbbi esetben elviselem. Ez az elviselés lesz a szenvedésnek legsajátosabban keresztény formája, vagyis a kereszt.

Itt értjük meg, hogy nem akármit és nem akármiért kell elszenvetnünk. Az Isten iránti hűségünkért kell feltétlenül és mindenáron vállalnunk a szenvedést, vagyis a keresztet. Hogy ez mennyire sikerül, ez éppen szeretetünk nagyságát fogja megmutatni. Vagy ahogy Halász Piusz fogalmazza:

„Szeretetünk hőmérője: a kereszt.”

Erről másutt így elmélkedik:

„Mintha a szeretet abban a pillanatban, amikor a föld légkörébe hatol, szükségképpen elválaszthatatlan lenne a szenvedéstől. – *Sine dolore non vivitur amore* – mondja Szent Bernát. Az ember világában az igazi szeretet mindig áldozatos. És ha a legnagyobb szeretet testesül meg, a legnagyobb áldozat felé sodródik. Mivel szeretet, azért tökéletesen szabad, de mert földi szeretet, azért szükségképpen áldozatos is. – *Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, aki életét adja barátaiért* (Jn 15, 3). A kezdő szeretet a magáét adja, hogy örömet

okozzon. A nagyobb szeretet önmagát adja, hogy boldogítson. A legnagyobb szeretet pedig az életét adja, hogy üdvözítsen.” (Halász Piusz: *Az apostoli élet három formája*)

Mit kezdünk a szenvedéssel?

Négy tételt fogalmazunk. Ezeket együtt és egyszerre kell igaznak tartanunk. A konkrét élethelyzetben azt a tétel-gombot kell lenyomnunk, amelyik arra az esetre alkalmazható. Esetleg egyidejűleg több gombot is le kell nyomnom.

1. Szívesen vállalom azokat a szenvedéseket, azokat az áldozatokat, amelyeket saját magam kibontakoztatása és mások szeretése miatt vállalom kell (szervetlen és szerves aszkézis).
2. Igyekszem elkerülni, kiküszöbölni mindazokat a szenvedéseket, amelyeket nem okvetlenül kell vállalom sem a magam kibontakoztatása, sem mások szeretése miatt.
3. Azokat a szenvedéseket feltétlenül vállalom kell, amelyeket Jézushoz tartozásom miatt (hitemért, meggyőződésemért) kapok másoktól, és a bántókat nem tudom meggyőződéssel jobb belátásra bírni. Ezek lesznek keresztjeim. Ezek Jézus melletti tanúságtételeim hitelesítői egészen a vértanúságig, vagyis életem odaadásáig. Nyilvánvalóvá kell tennem, hogy még biológiai életemnél is jobban szeretem az Istent.
4. Azokat a szenvedéseket, amelyekre közvetlenül nincs szükségem, de nem tudom megszüntetni (pl. gyógyíthatatlan betegség, mozgásképtelenség), azokat úgy igyekszem elviselni, hogy a lehető legkevésbé akadályozzanak szeretetem megélésében. Az ilyen szenvedés se tudjon elválasztólag odaállni se Isten és közém, se embertársam és közém.

Egy elvi megközelítés

Az ember értéket megragadó és értéket megközelítő lény.

Igen ám! Csakhogy érték nagyon sokféle van. Aki el akar igazodni, és életét helyesen akarja kibontakoztatni, annak először helyes sorrendbe kell raknia az értékeket. El kell készítenie az értékek hierarchiáját. Hogy a különböző anyagi, biológiai és szellemi értékek között el ne tévedjen, főleg pedig, hogy összeütközések esetén, melyiket részesítse előnyben, ehhez kell piramisba rendezni a rengeteg értéket.

Mi, keresztények, magunkról azt mondjuk, hogy szeretet-csúcsertékűek vagyunk, mert az Isten léttartalmát: a szeretetet helyezük mindenek fölé, és minden mást ennek akarunk alárendelni. Csakhogy ez az alárendelődés, ez az alsóbb értékek alárendelődése a felsőbbnek, szenvedésként élhető meg, ha az alacsonyabb rendű érték felől nézem, ugyanakkor örömmel, ha a felsőbb érték oldaláról közelítem meg. Pl. hogy egy betegnek bevásárolhassak, ehhez le kell mondanom az aznapi kedvenc szokásaimról: ez

szenvedés. Ugyanakkor lelkiismeretem örül, hogy kihoztam magamból ezt a szeretetszolgálatot.

Nem hasznosítható a szenvedés?

Subjektív feldolgozási szempontok

Az objektív, a tárgyi, a valóságot megragadó szempontokat már soravettük. A gyakorlatban mégis ki-ki a maga választotta feldolgozási szempontok segítségével oldja meg szenvedéseit. Néha jobban, mint az objektívnek felkínált szempontokkal. Vegyük sorra most ezeket is. Kritikájukat úgyis ki-ki már maga el tudja végezni. Az élet ilyen vagy olyan szorult helyzeteiben mégis ott lehetnek ezek a subjektív szempontok, mint kapaszkodási fogantyúk az elmerülés ellen.

1. Szenvedések, mint Isten figyelmeztető jelei?

A rövidtávon gondolkodó ember a szenvedések elviselésekor az Istennel perlekedik. Sőt, szidja, káromolja Őt. El is távolodik tőle. Nem egy ateista a szenvedések, betegségek és a halál megtapasztalásakor fordul el Istentől.

Az Isten atyai jóságát és gondviselését elfogadó ember a szenvedésekben Isten figyelmeztetését fogja fel: Nem jársz rossz úton? Amit csinálsz, jó az neked hosszú távon?

Valami ilyesmit tartalmaz az egyetlen reánk maradt Prohászka-vers, amit ő M. Teexshe után fordított németből:

„...Gondolod, kerül életed
útjába egyetlen gátoló kő, és hiába?
Lehet otromba, lehet kicsike,
hidd el, ahol van, ott kell lennie.
De nem azért, hogy visszatartsd téged,
s lohassza kedved, merészséged!
Jóságos keze utadba azért tette,
hogy megállj mellette.
Nézd meg a követ, aztán kezdj el
beszélni róla Isteneddel!
Őt kérdezd meg, milyen üzenetet
küld azzal az akadállyal neked?!

S ha Istennel találkozott,

utadba minden kő áldást hozott...”

A fatalizmus vádjától talán az utolsó két sor véd meg. Mivel saját életemben is tapasztaltam, hogy bizonyos szenvedések új értelmet adnak életünknek, ezért hálás vagyok ezért a szempontért. Ma például úgy fogom fel börtönbe jutásom, hogy azzal Isten új irányba terelte életem. Nálam ez volt a damaszkuszi fordulat, Pálnál más.

2. A szenvedések útján könnyebben rátalálsz Istenre

Tudom, mondhatod, hogy ezek nem szabatosan szétválasztott szempontok. Igazad van. De hát, most subjektív zónában sétálgatunk.

Nemcsak Istenre találhatsz rá könnyebben, hanem saját boldogságodra, tehát önmagadra is.

Dosztojevszkijt szibériai száműzetésre Ítélték a cári Oroszországban. Amikor a lágerből a fegyveres örök a vagonok felé terelték, a bámszokodók sorából előugrik

egy nő, és a kezébe nyom egy kis csomagot. A csomagban az újszövetségi Szentírás volt, benne pedig 50 rubel. Később erre visszaemlékezve, sőt életét áttekintve azt írja: Az 50 rubel mentett meg az éhhaláltól, a Szentírás pedig a szellemi éhhaláltól. Hosszú éveken keresztül ez volt egyetlen szellemi tápláléka. Aki ismeri műveit, az tudja, hogy szinte mindent innen merített, vagy ezzel színezte – értelmezte mondanivalóját.

Dombi atya elmékedésében hallottam:

Szívünk mélyén ott az olthatatlan vágy az Isten után. Az Istent jelképezi a tenger. A tengerbe eljutni: ez a boldogság. A tenger azonban távoli. Sokan pótboldogságokat keresnek helyette, melyek közeli. Ezek a tavak, vagyis a véges érzelmi örömök. – Egy dolog bizonyos: a tóból sohasem lehet eljutni a tengerbe. A tengerbe csak a folyó sodrája visz. A folyó sodrába lenni: ez a szenvedés. – Lelkünk legmélye tehát igényli a szenvedést, ugyanakkor csömört kap a tavi élet problémátlanságától. Nagyon sok ember nem döbben rá erre, ezért Istennek ki kell őt pecáznia élvezeteinek tavából és bedobni a szenvedések folyójába. – Boldog az az ember, aki megtapasztalja, hogy az Isten ennyire törődik vele.

3. A szenvedések befelé fordítanak

Ki látott többet a vak Miltonnál?

Ki hallott többet a süket Beethovennél?

Kórházban, börtönben az emberek végre ráérnek gondolkodni. Vera testvérem, amikor éjszakás nővér volt, elmondta, hogy mindenki odahívta az ágyához, vagy kimentek a nővérszobába, és folyt a nagy föltárulkozás. Könnyű volt belemozdítani életükbe, mert csak egy-egy okos kérdést kellett föltenni. Tanúja lettem sok börtönbeli cellatársam nagy fogadkozásainak, hogy majd miként fogják átrendezni eddig elrontott életüket.

4. A szenvedések érlelő hatása: elviselése, legyőzése bölcsé tesz

Sokszor látjuk, tapasztaljuk, a még meg nem próbált fiatalok laposságát, komolytalanságát, felszínességét. Ugyanakkor sok szenvedést elviselt ember bölcsessége szembeűnő. Noha természetesnek tartjuk, hogy az ember általában szabadulni akar a szenvedéstől, azt már kevesebben ismerik fel, hogy érlelő hatása van annak, hogyan dolgozza fel valaki a szenvedéseit.

Egy kedves, tanulságos legenda szerint az Úr Jézus és Szent Péter vitték keresztjüket egy meredek úton. Az Úr elől, Péter utána. Péter nagyon nehéznek találta, és suttymban le-levágott belőle egy darabot, míg egész rövid nem lett. Mikor fölérték egy magas hegyre, az Úr így szólt: megérkeztünk a mennyország elé. A hegy és a felhő közötti szakadékon áttesszük a keresztünket, és átmegyünk rajta a mennyországba. Az Úr Jézus a maga hosszú keresztjét átfektette, éppen

ezért, átment rajta, s már a mennyben is volt. Péter sehogy sem ért át rajta. Kénytelen volt az Úr szavára visszamenni, összeszedni a levágott darabokat, összeszögezni, ismét megtenni a fáradságos utat, s csak így ért át a mennybe.

5. A szenvedések segítenek lefaragni hibáinkat

Babits írja a *Psychoanalysis cristiana* c. versében:

*„Mint a bókos szentek állnak a fülkében
kívülről a szemnek kifaragva szépen,
de befelé, hol a falnak fordul hátok,
csak darabos szikla s durva törés tátog:
ilyen szentek vagyunk mi!”*

Aztán felteszi a kérdést:

*„Ki farag valaha bennünket egésze,
ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésne,
ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dúló,
legfájóbb mélyünkbe belefűrő fűrő?*

Szenvedésre lettünk mi.”

És végül az utolsó versszak:

*„Szenvedni annyi, mint diadalt aratni:
Óh hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az Eg Királya
beállítson majdan szobros csarnokába.*

Krisztus Urunk segíts meg!”

Most pedig ismét Nikosz Kazantzakiszt hallgassuk:

„...És attól a perctől fogva, hogy beeláttam a mélységbe, egyéniségem kezdett megszilárdulni. Már nem folyt örökké változóan, mint a víz, hanem egy fényköré sűrűsödött, lassan felöltötte saját arcát. Már nem tévelyegtem jobbra-balra, hogy kitapasztaljam, milyen fenevadtól származom, hanem teljes bizottsággal haladtam előre utamon, mert tudtam, milyen az igazi arcom, és mi a kötelességem: az, hogy ezt az arcot a tölem telhető türelemmel, szeretettel és művészi készséggel kialakítsam. Mit jelent az, hogy kialakítsam? Hogy lobogó lánggá tegyem, és ha még van időm, mielőtt eljő a Halál, ezt a lángot fénné változtattam, és a Halálnak már ne maradjon mit elvennie tőlem. Mert mindig is ez volt a leghőbb törekvésem, becsvágyam: hogy ne hagyjak a Halálnak semmi elvennivalót, legfőljebb néhány csontot.” (*Jelentés Grécónak*, Bp., Gondolat, 1970, p. 25.)

6. A szenvedésekkel vezekelhetünk bűneinkért

Ez az előbb említett önmagunk faragásának passzívabb formája. Az a fajta megtisztulás, amikor az ember maga akarja jóvátenni bűneit. Nem mintha Isten ezt kívánná. Valahogy mégis ott rejlik az ember lelke mélyén. Mióta nyomon követhető az emberiség története, azóta találkozunk engesztelő áldozatokkal. Mintha valami objektív igazságszolgáltatás színe előtt kellene magunkat tisztába tennünk. Ezt a felfogást hordozza a tisztítóhely tanítása is.

Betegágyon, halálos ágyon hányan ajánlgatják szenvedéseiket életük során elkövetett bűneikért – esetleg mások bűneiért...

7. A szenvedés lehet: sorsközösség megélése Krisztussal

A tényleges sorsközösséget már megfogalmazzuk a második részben. Szent Pál azt írja a Kolosszei levélben:

„Örömmel szenvedek értetek, és testemben kiegészítem azt, ami még hiányzik Krisztus szenvedéséből, Testének, az Egyháznak javára.”

Ha Jézus egyháza a kontrasztársadalom, akkor természetes dolog, hogy az ő követői elhatárolódnak az evilág fiainak élvezet-centrikus és rövidtávú életberendezkedésétől. Ez a másfajta életvitel olyan fajta szenvedéseket szolgáltat, amelyek birtokában úgy haladunk az életszentség útján, hogy egyre hasonlóbba leszünk Krisztushoz. Minél több ember fog Krisztussal sors-azonosságban élni, annál több lesz látható, tapasztalható az Ő egyházából.

KIRÁLY IGNÁCZ

ÜDVÖZÜLT GYILKOSOK?

Napjaink hírei drámai kérdéseket vetnek fel. Drámai helyzetek és drámai kérdések. A lefejezett, agyonszurkált, halálra gázolt keresztény sorsa megrendítő tragédia. Innen, keresztény oldalról nézve. Onnan, muszlim oldalról ez a magatartás erény. Akkor is az, ha az erőszakot általában elítélő közvélekedés azt mondja, hogy csak a radikális kis csoport csinál ilyeneket, a többség nem (Sulok Zoltán: „Köszönjük szépen...”). Másfél milliárdos létszám esetén mi is a kicsi csoport? Ha szereteteimet éri az erőszak, mi a kicsi, és mi a nagy csoport? El kell gondolkoznom a tények mélyén meghúzódó hitbéli kérdésekről...

1./ Ki üdvözül katolikuséknál? Aki lelkiismereti meggyőződése szerint éli le életét. Ahány ember, annyi lelkiismereti meggyőződés. Ahány vallási csoportosulás, annyi lelkiismereti irányulás. Ezen a vészes sokféleségen nem segít az arany szabály sem, mely szerint, amit szeretnék, hogy velem tegyenek, azt kell tennem másnak. Segíthetne, ha a fakír nem a szöges ágyat szeretné, ha az aszkéta nem az önsanyargatást szeretné, ha a szangvinikus nem a pörgést szeretné, ha a melankolikus nem a befelé forduló életét szeretné... Ha már individuumnak születtünk, viselnünk kell ennek kérdésekre kényszerítő körülményeit.

„Azért vagyunk a világon, hogy Istent és szeretetét megismerjük, azt viszonzzuk, és eljussunk az örök életre” (Magyar katolikus katekizmus 3.o.). Már tizennyolc évesen átfogalmaztam: „...hogy Istent megismerjem és megismertessem, megszeressem és megszerettessem, megéljem és másokat is a megélésre vonzzak, hogy ezáltal üdvözüljek és üdvösségre segítsek.” Azóta a jézusi tájékozódás tovább szűkítette ezt Jézus Istenére, az Atyára, a Szeretet Istenére.

2./ Ki üdvözül muszliméknál? Ki kárhozik el? „Aki nem hisz Allahban és küldöttében Mohamedben, bizony a pokol tüzeit készítettek elő ezeknek a hitetleneknek” (48. sz.)! „Aki orcáját aláatosan Allah felé fordítja, és helyesen cselekszik, annak meglesz a fizetsége az Úrnál” (2/112). Hogy ne legyen kétség az Allahhoz tartozást és a helyes cselekvést illetően, ott a saria, a vallási jogrend, amely az örök érvényű isteni rendelkezéseknek az élet minden területére kiterjedő gyűjteménye. Röviden: az üdvözül, aki Allahot a leghatalmasabbnak (akbar) vallja, és Mohamedet az ő prófétájának (mértékadónak, „kánonnak”). „Akik szembeszegültek Allahal és az ő küldöttjével... azoknak üssetek a nyakára kardotokkal” (8/13 és 12)!

3./ Gyilkos és áldozat a mennyek országában? Igen. De hogyan? A keresztény reméli, hogy azon a „lakomán” boldog asztalközösségben lesz Jézusával és szeretteivel. A muszlim reméli, hogy földi áldozataival szolgáltatja ki magát annál az asztalnál. Szegény Jóisten! Hogy tudja ott érvényre juttatni boldogító, egyetemes szeretetét?

Lehetséges, hogy mindenki a maga hite szerint üdvözül, és nincs keveredés? „Legyen neked a te hited szerint” (vö. Máté 2,29). Akkor a keresztény a maga krédója szerint üdvözül. A jézusi tájékozódás pedig az egymást kiszolgáló örök lakoma asztalközösségében lesz boldog.

Egy palesztin diáktól kaptam régen egy emlékérmét, amelyen nem az állt, hogy „Harc mindhalálig!”, hanem, hogy „Harc a győzelemig!”. Az én nem létező érmémen az kellene, hogy álljon: „Élni és éltetni!” Lehetséges, hogy jézusi alapon nem lehet megúszni a potenciális vértanúságot?

KIRÁLY IGNÁCZ

LÉNÁRD KONTRA BULÁNYI

Dönci bácsi, kontra Gyurka bácsi? Az Érted Vagyok 2020 áprilisi száma hozza Pálos Antal méltatóan elemző írását 1995-ből. Ekkor jelent meg Lénárd atyának az Erő az erőtlenségben című könyve. Valóban közösségi lelkiismeret-vizsgálatra indító könyv...

Mikor Lénárd atya, összességében tizennyolc és fél éves börtön után 1977-ben kiszabadult, Gyurka bácsi, meghívta piarista rendtársát egyik közösségi találkozónkra, az Attila utcába. Nem titkolt szándékkal: jó lenne beszeretgetni körünkbe ezt a szent életű paptestvért. Ekkor Lénárd atyában egy halk szavú, szerény és a „szabad” életben helyét kereső embert ismerhettünk meg. Emlékszem, hogy még a budapesti közlekedés is problémát jelentett neki, a világ annyira megváltozott a sok év alatt. Próbáltuk éreztetni vele nagy-nagy tiszteletünket és szeretetünket. Gyurka bácsi